

Aan het College van B & W en de
Gemeenteraad van de Gemeente Gemert-Bakel

Gemert, 18 oktober 2014

Betreft: advies Beleidskader Sociaal Domein 2015-2017

Geacht college,

Voor u ligt het advies van de WMO Adviesraad Gemert Bakel inzake het Beleidskader Sociaal Domein 2015-2017. De WMO Adviesraad is tijdens de totstandkoming van de concepten betrokken geweest en een aantal van de adviezen van de WMO Adviesraad zijn al opgenomen in het voorliggende beleidskader. Het Beleidskader is in prettig leesbare stijl geschreven, waarvoor onze complimenten. Ook de integrale aanpak is positief ontvangen.

"Beleid" is volgens de Dikke van Dale: gedragslijn voor de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen. Duidelijk is dat daardoor er nog altijd op een behoorlijk abstract niveau binnen het Beleidskader wordt gesproken over de invulling van alle taken op het WMO gebied. Voor de WMO Adviesraad Gemert Bakel zijn de uitvoeringsplannen nog veel belangrijker omdat dan pas duidelijk wordt wat de consequenties zijn van het gekozen beleid en de uitwerking daarvan voor onze burgers. Wij willen daarom graag vroegtijdig, in de conceptfasen, betrokken worden bij de vertaling van het Beleidskader naar de Uitvoeringsplannen. Wij hebben een uitvoerig advies uitgebracht bij het Beleidskader Jeugd. Voor het onderdeel Jeugd verwijzen wij naar dit advies.

Inhoudelijk heeft de WMO Adviesraad de volgende opmerkingen en vragen:

1. Wij vragen dringend de aandacht voor het gebiedsgericht werken van de WMO consultants in relatie tot de regionale uitvoeringsorganisatie Peel 6.1. Op dit moment zien wij dat er onvoldoende daadwerkelijke aanwezigheid is van de WMO consultants in de wijken en gebieden waarvoor zij werken. Zij worden "opgeslokt" door de uitvoeringsorganisatie Peel 6.1. en tegelijkertijd weet de Uitvoeringsorganisatie niet welke WMO consultants aan welke gemeenten/wijken/dorpen gekoppeld zijn. Dit leidt tot veel onrust en onvrede bij de burgers. Om de doelstellingen uit het Beleidskader te kunnen realiseren is gebiedsgerichte aanwezigheid en werken van de WMO Consultants

essentieel en de WMO Adviesraad Gemert-Bakel adviseert dan ook met klem een zodanige formulering op te nemen in onderhavige Beleidskader dat dit ook daadwerkelijk zo uitgevoerd wordt in de praktijk.

2. In het Beleidskader wordt in de inleiding gesproken over wat de drie decentralisaties betekenen voor de samenleving en de gewenste transformatie naar een zorgzame samenleving. Het antwoord op de vraag op welke manier de Gemeente deze transformatie gaat faciliteren blijft onderbelicht in het Beleidskader. Er wordt vooral gewerkt en gedacht vanuit de huidige samenleving en mogelijke oplossingen voor de vragen van nu. Om op lange termijn deze transformatie succesvol te kunnen realiseren, vraagt om een visie die veel verder gaat dan de huidige vragen, het zorgstelsel, burgers met specifieke kenmerken en wetten/regels/richtlijnen anno 2014. De WMO Adviesraad is van mening dat de totstandkoming van een visie op een zorgzame samenleving en de daarbij betrokken partijen niet mag ontbreken in dit Beleidskader en adviseert deze op te nemen in het Beleidskader.
3. Er ontstaat een veelheid aan rollen en functies binnen het Sociaal Domein, soms onder al bestaande namen met nieuwe inhoud en soms zijn het ook volledig nieuwe functies. De WMO Adviesraad merkt op dat de Dorpsondersteuners een centrale spil vormen binnen Gemert Bakel en ondersteunt het uitgangspunt van wijk- en gebiedsgericht werken. Tegelijkertijd bemerkt de WMO Adviesraad dat aan de Dorpsondersteuners en ook andere rollen steeds meer taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden toegeschreven. Om onduidelijkheden en overlap te voorkomen, verzoeken wij het College om de functieomschrijvingen en taakafbakening integraal op te nemen in het beleidskader. Niet alleen voor de WMO Adviesraad maar vooral voor onze burgers zal het dan veel duidelijker zijn met welke vraag je bij wie terecht kunt.
4. Onderstaande onderwerpen worden onvoldoende uitgewerkt in het Beleidskader:
 - a. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties: Binnen de hoofdstukken Preventie en Mantelzorg wordt nauwelijks ingegaan op vrijwilligersorganisaties zoals sportverenigingen, ouderenbonden, Houvast, Zonnebloem en vrouwenorganisaties. Juist deze organisaties maken een essentieel deel uit van het lokale netwerk. De WMO Adviesraad adviseert daarom om separaat beleid te ontwikkelen ten aanzien van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.

- b. Mantelzorg: Op welke wijze wordt de waardering van de Mantelzorgers geregeld en op welke manier worden zij betrokken in dit proces? Door de bezuinigingen neemt de druk op de Mantelzorgers alleen maar toe. Zowel de Gemeente als Verzekeraars hebben er belang bij dat Mantelzorgers “overeind” blijven, gesteund worden. Hoe wordt dit opgepakt vanuit zowel menselijk als financieel oogpunt? Hierover is onvoldoende terug te vinden in het Beleidskader. Daarom het verzoek om aan te geven in het Beleidskader hoe de Gemeente hiermee om zal gaan c.q. wat het beleid hierin is.
 - c. Cliëntondersteuning: 1 Van de wettelijke eisen is dat er een onafhankelijke, voor iedereen goed bereikbare en kosteloze Cliëntondersteuning wordt ingeregeld. Wat is de visie hierop van de Gemeente Gemert Bakel en hoe worden de verschillende onderdelen opgenomen in het Beleidskader?
 - d. De WMO Adviesraad mist het onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van de uitvoering van de zorg en adviseert om dit op te nemen in het Beleidskader.
- 5. De WMO Adviesraad is net zoals de Gemeente niet voor een uitgebreid registratiesysteem. Wel is het wenselijk dat er op zowel cliënt- als aanbiedersniveau voldoende geregistreerd wordt zodat beleid ontwikkeld kan worden ten aanzien van noodzakelijke algemene voorzieningen, preventief beleid ontwikkeld kan worden en beleid ook tijdig bijgesteld kan worden. Waarbij onafhankelijke beeldvorming kan worden gewaarborgd, dat wil zeggen niet afhankelijk van toevallige aanwezigheid van personen/partijen. De contouren van deze monitoring vanuit zowel klantperspectief als aanbiedersperspectief zijn onvoldoende duidelijk. De WMO Adviesraad wil graag betrokken worden en in de gelegenheid gesteld worden om advies uit te brengen bij deze monitoring, zowel de opzet, eventuele toekomstige wijzigingen en de resultaten van gevoerde monitoring
- 6. Op pagina 14 staat dat de Schuldhulpverlening en Minimaregelingen uitgevoerd worden door de Unit Zorg en Ondersteuning van de Gemeente Helmond. De WMO Adviesraad adviseert dit onder te brengen bij Peel 6.1., mede vanuit het oogpunt van integrale beleidsuitvoering.
- 7. In hoofdstuk 6 zien wij graag opgenomen dat in de Denktank Sociale Innovatie ook ervaringsdeskundigen worden opgenomen zoals vertegenwoordigers van de Seniorenraad of Houvast.

8. Hetgeen aangegeven bij punt 7 hierboven, geldt ook voor het mede vormgeven van de nulde lijn. Van de genoemde ketenpartners verwachten wij dat ze ervaringsdeskundigen en vertegenwoordigers betrekken bij de vormgeving van de nulde lijn.
9. De WMO Adviesraad heeft op 21 november 2012 advies uitgebracht over het WMO Beleidsplan 2012-2015. Een belangrijk aantal van de onderwerpen opgenomen in het advies zijn ook nu nog van kracht. Vandaar dat wij dit advies in de bijlage hebben toegevoegd.

Natuurlijk zijn wij graag bereid dit advies nader toe te lichten.

Met vriendelijke groeten,

Betsy van de Mortel-van den Crommenacker
Voorzitter WMO-adviesraad

Bijlage: Advies WMO Adviesraad 21-11-2012 WMO Beleidsplan 2012-2015

21 november 2012.

Aan het college van B&W en de gemeenteraad
Van Gemert-Bakel.

Geachte raad en college,

De leden van de WMO-adviesraad hebben zich met veel energie gebogen over het conceptbeleidsplan zoals u dat ons heeft aangeboden. Het is besproken in werkgroepen die ieder op hun terrein een advies formuleerden, dit is gebundeld tot een algemeen advies. In de vergadering van 20 november 2012 is het onderstaand advies door de WMO raad vastgesteld. Wij bieden u dit advies aan.

Advies WMO beleidsplan 2012-2015

Algemeen.

Het beleidsplan geeft algemene kaders aan en zet in op integraal beleid gezien de toekomstige ontwikkelingen. Wij kunnen ons vinden in de werkwijze om zo integraal mogelijk te werken bij het vormgeven van de decentralisaties. Mede daarom adviseren wij u sterker in te zetten en te sturen op preventie.

Eerst een beroep op eigen kracht en hun omgeving en pas in de laatste plaats bij de gemeente aankloppen als het niet anders kan.

Wij vinden dat de gemeente de eigen verantwoordelijkheid steeds in relatie moet plaatsen tot de draagkracht van mensen. De eigen verantwoordelijkheid kan nooit verder reiken dan de lichamelijke en/of psychische draagkracht van burgers. Dit geldt zowel voor burgers die ondersteuning nodig hebben als voor mensen die anderen ondersteunen als mantelzorger of vrijwilliger.

Verder kost het ons enige moeite dit plan los te zien van het huidige beleid. De uitvoering op dit moment laat veel te wensen over. Mensen worden geconfronteerd met herziening van regels en de communicatie hierover is beslist niet in de lijn van het beleidsplan. Mensen worden niet of nauwelijks te woord gestaan en de maatregelen worden zonder goede uitleg aan de mensen opgedrongen. Wanneer de bedoelingen van het plan niet omgezet worden in concreet handelen op de werkvloer en de mensen niet bereikt is het een papieren illusie

Een Intensieve samenwerking in de regio met andere gemeentes, instellingen en organisaties zullen voordeel moeten gaan opleveren voor de inwoners.

Op weg naar uitvoering:

Heel veel beleidsvoornemens moeten worden omgezet in uitvoeringsplannen

- Wij adviseren u deze uitvoeringsplannen te voorzien van een tijdsplanning en aan te geven wie/welke organisatie de eindverantwoordelijkheid draagt voor in- en uitvoering: dus een concreet jaarwerkplan. We beseffen dat de planning dan van tijd tot tijd aangepast moet worden, maar door een tijdsplanning kan in de gaten gehouden worden of we op koers blijven. Graag willen we als WMO adviesraad geïnformeerd worden over deze rapportages en evt. bijstellingen.
- Wij adviseren u sterk in te zetten op scholing en training van voldoende medewerkers om dit integrale beleid uit te kunnen voeren. We verwachten van hen kennis en vaardigheden om de burger goed te kunnen adviseren. Wij interpreteren uw integrale benadering vanuit het cliëntperspectief. Dat impliceert kennis van

verwante regelgeving (belastingdienst, zorgverzekeraars, SVB, CAK, UWV etc.) en de vaardigheid naar hen te verwijzen.

Communicatie:

“Voor het welslagen van het nieuwe gekantelde beleid is een intensieve, open, gerichte communicatie van essentieel belang.” (Citaat uit de samenvatting)

- Wij adviseren u met klem in te zetten op goede en uitgebreide informatievoorziening over de WMO en dan m.n. op het gebied van Zorg en Welzijn. Wij denken dan aan potentiële kwetsbare burgers, maar zeker ook aan hun familieleden/naasten. Dit geldt zeker ook als nieuwe regels van kracht worden.
- Wij adviseren om het WMO beleidsplan concreet kort samen te vatten in een brochure met de uitvoeringsregels, ambities, acties en de beoogde effecten hierin duidelijk voor iedere burger omschreven.
- Wij adviseren u in te zetten op een goede communicatie met belangenorganisaties. Dit om te zorgen dat zij voorzien worden van goede informatie en tools zodat zij op hun beurt hun achterban goed kunnen informeren waarbij wij er van uitgaan dat de gemeente, indien daarom verzocht, daar ook aan meewerkt. Dit geldt zeker ook als nieuwe regels van kracht worden
- Wij adviseren u om meer gebruik te maken van en te investeren in “social media”, website, face-boek, e-panel, etc. zeker met de uitbreiding in de jongere doelgroepen.
- Wij adviseren u meer gebruik te maken van de kennis en kunde van MEE en andere professionele organisaties en instellingen om zo de goede en juiste informatie bij de cliënt te verzorgen.

De WMO adviesraad ziet uw communicatieplan graag tegemoet.

Compensatiebeginsel leidend in plaats van het budget

“Tenslotte wordt in de beleidsnota verwoord dat het financiële kader voor de toekomst bepaald wordt, door het bestaande omgebogen budget zoals dat in de programmabegroting 2013 is opgenomen. Eventuele nieuwe vragen en innovaties moeten binnen dit budget opgevangen worden” (citaat uit de samenvatting)

In de hele beleidsnota schrijft u dat budgetten bepalend zijn voor de uitvoering. De WMO adviesraad houdt zich liever aan de wet waarin staat :

Artikel 4

- 1. Ter compensatie van de beperkingen die een persoon als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder g, onderdeel 4°, 5° en 6°, ondervindt in zijn zelfredzaamheid en zijn maatschappelijke participatie, treft het college van burgemeester en wethouders voorzieningen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die hem in staat stellen*
 - a. een huishouden te voeren*
 - b. zich te verplaatsen in en om de woning;*
 - c. zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;*
 - d. medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.*
- 2. Bij het bepalen van de voorzieningen houdt het college van burgemeester en wethouders rekening met de persoonskenmerken en behoeften van de aanvrager van de voorzieningen, alsmede met de capaciteit van de aanvrager om uit een oogpunt van kosten zelf in maatregelen te voorzien.*

M.a.w. de gemeente heeft de verplichting in voldoende mate te compenseren. De WMO adviesraad pleit er dan ook voor niet het budget maar het compensatiebeginsel leidend te laten zijn in uw beleidsnota. Het is evident dat binnen de mogelijkheid van compensatie gekozen wordt voor de goedkoopst adequate compensatie.

Leefbaarheid.

- Ons inziens is sociale samenhang de voorwaarde om mensen te stimuleren hun talenten te ontwikkelen en in te zetten ten behoeve van de samenleving. Van belang daarbij zijn o.a. de leefbaarheid van de woonomgeving, zoals goede voorzieningen in de buurt, veiligheid, passende woningvoorraad en vervoer. Het bevorderen van sociale samenhang is vooral succesvol als de gemeente zowel aansluit bij buurt- en wijkinitiatieven door bewoners als bij hun behoeftes en brede burgerparticipatie mee organiseert. Hier is volgens ons ook voor ondernemers en bedrijven in het kader van Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen een rol weggelegd.
- Wij zien uw beleid burgerparticipatie dan ook graag z.s.m. tegemoet. Het is wenselijk dat de gemeente burgers nadrukkelijk uitnodigt om met burgerinitiatieven te komen en deze waar mogelijk ondersteunt met menskracht en middelen, zodat gemeente en burgers samenwerken aan verbeteringen.

Opgroeien en opvoeden.

- Wij adviseren om de verschillende mfa's te gebruiken als een fysieke ontmoetingsplek voor ouders.
- Wij adviseren in te zetten op een werkwijze die inhoudt dat gezinnen, die problemen ervaren, goed geholpen worden maar ook preventief ondersteund worden door te werken met kleine reeds bestaande multidisciplinaire teams.
- Wij vragen betreffende de transitie Jeugdzorg extra aandacht voor het goed organiseren van de zware jeugdzorg zodat daar niet een te groot deel van het beschikbare budget naar toe gaat. Ook hier is investeren in preventie van groot belang zodat het beroep op zware zorg vermindert.

Het gesprek.

- Wij adviseren bijzondere aandacht te besteden aan de deskundigheid, competenties en onafhankelijkheid van medewerkers die een rol spelen bij het tafelgesprek, de aanvraag- en indicatiestelling.
- Wij adviseren de rol van het WMO loket van de gemeente aan te passen en dit te integreren met het loket Werk en Inkomen. De rol van de dorpsondersteuners wordt steeds prominenter. Zij zullen daarvoor gefaciliteerd moeten worden in tijd en scholing.
- Graag willen we dat u het functioneren van dorpsondersteuners en gemeenteambtenaren in relatie tot "het gesprek" en in relatie tot elkaar na een jaar evalueert en ons de resultaten voorlegt.

Mantelzorg en vrijwilligerswerk.

- Wij adviseren bijzondere aandacht te geven aan respijtzorg voor mantelzorgers die overbelast dreigen te raken.
- Wij adviseren respijtzorg te organiseren tot een voorliggende voorziening
- Wij adviseren u de vrijwillige inzet onder jongeren te stimuleren door specifieke aandacht voor jonge vrijwilligers en een actieve inzet op het beschikbaar stellen van maatschappelijke stages, ook nu deze niet meer verplicht zijn.

Maatschappelijke preventie ,zorg en opvang.

- Wij adviseren duidelijker in te zetten op preventie bij de verschillende doelgroepen.
- Wij adviseren vooral aandacht te vestigen op de doelgroepen, welke meer nodig hebben dan alleen de steun van de naaste omgeving om vooruit te kunnen komen.

We denken we hierbij ook aan het belang van de professionele ondersteuning richting de directe naasten. Het is enorm zwaar om continu in contact te staan met deze groep kwetsbare burgers. Deze ondersteuning is van belang om zelf er niet aan onderdoor te gaan.

- Het betreft overigens niet alleen het voorkomen van sociaal isolement, maar zeker ook het doorbreken ervan wat een hot-item hoort te zijn voor de gemeente.
- Wij adviseren een paragraaf op te nemen waarin duidelijk wordt hoe de gemeente de vluchtelingenopvang regelt.

Individuele voorzieningen.

- Wij adviseren in de uitvoering van uw beleid uit te blijven gaan van het principe van maatwerk. Dat houdt o.i. in dat u altijd individuele toetsing moet plaatsvinden en niet mag uitgaan van generieke maatregelen. Uw maatregelen moeten uiteraard ook passen binnen de wettelijke kaders. Wij vragen u dan ook uw besluiten van 10 juli aan te passen, daar waar die in strijd zijn met de wet. (Vermogenstoets bij woningaanpassing, inkomensgrens bij cvv).
- Verder adviseren wij, in het kader van maatwerk, juist niet alles dicht te timmeren met regels en protocollen. Wij vragen u samen met burgers te zoeken naar creatieve oplossingen die aansluiten bij de uitgangspunten van de kanteling en dus bij de zelfredzaamheid van burgers en passen in deze tijd.
- Wij adviseren en pleiten ervoor, dat burgers die zelf hun problemen willen oplossen, gebruik kunnen blijven maken van een Pgb.
- Wij adviseren u ook de klant actief voor te lichten over de hoogte van de eigen bijdragen. Het is dan aan de klant om de afweging te maken om de aanvraag door te zetten of in te trekken.
- Wij adviseren u duidelijke kwaliteitscriteria te beschrijven voor alle aanbieders zodat daarop geëvalueerd kan worden.

Zoals uit bovenstaand advies blijkt kunnen wij in algemene zin instemmen met de hoofdlijnen zoals die in het WMO beleidsplan zijn aangegeven, zij het met de nodige adviezen die nog tot verbetering zouden kunnen leiden.

Wij zien wel dat het beleid op veel punten beschreven is vanuit het oogpunt van een gemeentelijke organisatie en niet vanuit het oogpunt van de inwoners, de cliënten.

Grote zorgen maken wij ons om de uitvoering van dit beleid. Wij krijgen regelmatig signalen dat de kantelgedachte, adequate gesprekstechniek en brede informatie onvoldoende aanwezig zijn bij degenen die dit beleid moeten uitvoeren. Daardoor is er geen sprake van oplossingsgericht maatwerk en een samenhangende aanpak in de uitvoering.

Essentieel is dat er een duidelijk jaarwerkplan komt met tijdsindicatie, taakverdeling, resultaatverwachting en een communicatieplan.

Wij vertrouwen er op dat dit advies een bijdrage levert aan de discussie bij de vaststelling van het WMO beleidsplan 2012-2015.

Met vriendelijke groeten,

Betsy van de Mortel- van den Crommenacker
Voorzitter van de WMO adviesraad Gemert-Bakel